

Buhuși

Prezența evreiască în localitate este atestată din 1823. În 1831 în Buhuși locuiau 32 de evrei, numărul acestora ajungând la 537 în 1858, iar la sfârșitul secolului aceștia reprezentau 48% din populația târgului, adică 1732 de persoane. Înainte de începerea războiului, în 1915, la Buhuși trăiau 1419 evrei, iar în 1930 numărul lor urcase până la 1972. În privința ocupațiilor, evreii din localitate activează în ateliere meșteșugărești, comerț, dar și în afaceri în industria textilă.

Comunitatea a înființat o școală evreiască în 1897.

La începutul secolului XX la Buhuși existau 4 sinagogi, fiind totodată un centru important al hasidismului. Au fost înființate chiar mai multe școli yeshiva, una existând chiar până în 1940 când a fost închisă de către autorități.

În perioada interbelică au existat incidente antisemite la Buhuși, precum împiedicarea evreilor de a merge la vot în 1937 sau apariția în oraș a unor pliante instigatoare în 1929. La sfârșitul anului 1940, în timpul Statului Național Legionar, populația evreiască din localitățile urbane a fost sistematic terorizată de către legionari. Evreii erau zilnic ridicați și duși la primărie sau poliție unde sub bătaie și tortură erau forțați să semneze acte de cedare a proprietăților și afacerilor, de asemenea, poliția legionară făcea percheziții în magazinele și casele evreiești fără vreo dispoziție legală. Liderii comunității evreiești din Buhuși au plătit o sumă importantă de bani autorităților legionare pentru a scăpa de teroare. În decembrie 1940 legionarii au confiscat de la populația evreiască aproape 200 de aparate de radio.

O consecință a Ordinul Nr. 4147 al Ministerului de Interne din 21 iunie 1941 care prevedea evacuarea evreilor din mediul rural și internarea celor dintre Siret și Prut în lagărul de la Târgu Jiu a fost internarea a 266 de evrei din Buhuși în două lagăre locale. Inițial au fost luați ostateci un număr de 146 de evrei, toți lucrători la fabrica de postav din localitate. Aceștia au fost eliberați la începutul lunii august și trimiși la Piatra Neamț împreună cu întreaga populație evreiască masculină între 20 și 60 de ani pentru formarea detașamentelor de muncă destinate CFR. Prefectul județului Neamț trimitea șeful poliției din Piatra Neamț în 9 august o adresă cu privire la internarea în lagăre a evreilor rămași în orașele Piatra Neamț, Târgu Neamț și Buhuși. Era specificat că medicii necesari populației civile și cei care lucrau la cantinele săracilor erau exceptați de la internare. De asemenea, se menționa că ostatecii rabini și intelectuali trebuiau internați în lagăre separate de restul populației. Într-un alt document, șeful poliției Piatra Neamț informa Comisariatul Buhuși că doctorii Körner și Meer, precum și dentiștii Moscovici și Hörer rămân neinternați, iar lagărul pentru intelectuali era stabilit la sinagoga din strada Bacău, urmând ca cel pentru restul populației să fie amenajat la cantina Ucenici. Același șef de poliție informa prefectul județului în data de 18 august 1941 că la Buhuși, după triere și trimiterea evreilor la detașamentele de muncă mai rămăseseră internați 55 de evrei. În septembrie 1942 cantina care funcționa pe lângă comunitatea evreilor din Buhuși reușea să ofere zilnic hrană pentru 280 de persoane din familiile celor trimiși la muncă obligatorie.

În primii ani de după război comunitatea din Buhuși s-a refăcut din punct de vedere numeric, însă treptat numărul mare al celor care au emigrat a făcut ca minoritatea evreiască să dispară. În 2011 nu mai trăia nici un evreu în localitate.

Surse:

Așezările evreilor din România: memento statistic, volumul 2, București, Institutul de Arte Grafice Curierul Judiciar, 1947.

E. Schwarzfeld, *Din istoria evreilor: împopularea, reîmpopularea și întemeierea târgurilor și a târgușoarelor în Moldova*, București, Editura Uniunii Evreilor Pământeni, 1914.

Lucian-Zeev Herșcovici, „Buhuși”, în *YIVO Encyclopedia of Jews in Eastern Europe*, <http://www.yivoencyclopedia.org/article.aspx/Buhusi>

Eliyahu Feldman, Theodor Lavi, Lucian-Zeev Herscovici, „Buhuși”, în *Encyclopaedia Judaica*, <http://www.jewishvirtuallibrary.org/buhusi>

J. Kaufman, *Cronica comunităților Israelite din Județul Neamț*, tom II, 1929.

Matatias Carp, *Cartea neagră*, volumul 1, București, Editura Diogene, 1996.

[Marius Cazan]